

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Št. 3.

V Ljubljani, dne 19. januarja 1917.

Leto X.

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 8

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . K 2.—
četrletna . . . K 1.—

Posamezna številka
stane 10 vln.

Trideseti letnik.

»Svobodno naj se tedaj razgibljejo dobre sile, in radostno!«

Tako je zapisal v jubilejni številki »Dom in Sveta« v posvetilu Francišku Lampetu sedanji razboriti urednik Izidor Cankar. In nadaljeval je: »Po resnici pojdemo k mnogoterim ugankam umetnosti in življenja in nič drugega nečemo od nje, kakor da je resnična. Lepoto bomo iskali, kjerkoli jo zaslutimo v kateri izmed premnogih njenih oblik; ne drznemo se ji predpisovati, da bodi taka ali drugačna, a da je vsa lepa, to hočemo od nje.

Umetnost nam tudi ni idol, ki ga molimo. Živ organ življenja je in je le toliko vredna, kolikor življenju služi. Času koristi, kolikor večno veljavnega ustvari. Zato poreče zmoti, če jo sreča: Laž si in ti kljubujem! In zlu, ki ga vidi, bo rekla: Greh si in te sovražim! V tej suženjski sedanosti, v tej srčni stiski našega naroda in dušni onemoglosti človeštva, tudi zanjo ni važnejšega dela, nego da oznanja z besedami, ki so ji dane, osvobojujočo moč resnice božje in veselo prostost krščanskega pravnega zakona.«

Ali naj »Dom in Svet« hvalim. Ne. Vzemi ga v roko, čitaj in — zadovoljen ga boš tudi delavec in delavka — odložil iz rok. Izidor Cankar je »Dom in Svet« visoko dvignil. Skoraj preveč so solnčni žarki svitile umetnost zažareli; iz navadnega leposlovnega lista, ki je bil sicer tudi prav dober mladinsko-rodbinski list, nas je takorekoč brez prehoda postavil na visoko goro umetniške dovršenosti. Ustregel ni pravzaprav nobenemu, še sebi ne, ki mu ni nobena reč dovolj umetniško dovršena, vsak je našel kakšno potezo, ki mu ni bila všeč, ker je nova luč »Dom in Sveta« tako žarela, da je trgala pogled, a kar odkritosrčni bodimo: na »Dom in Svet« in na njegov velikansk napredek pod Izidorjem Cankarjem smo pa le vsi ponosni.

V kritiko »Dom in Sveta« jubilejne številke se ne bom izpuščal. Saj bodo to delo itak prav radi opravili kritiki po poklicu. In vsaka kritika: moje trdno prepričanje, more »Dom in Svetu« le koristiti. V kritiki in s kritiko se

ustvarjajo nove in lepe in koristne stvari.

Delastvu »Dom in Svet« najtopleje še priporočam, naj ga naroča in pridno bere. Delavstvu? Da, delavstvu. Živim med njim. Vem, da veliko bere. Ga poznam. Izidor Cankar seveda s temi stavki ne bo zadovoljen. Ampak uvrščam delavstvo v inteligentno misleči sloj slovenskega ljudstva. Podplati, pravi usnjati, rajž, milo, moka, sveče, petrolej, olje, pujski, špeh, mast, so lepe reči moramo misliti, kako jih dobimo. A preko vsakdanjih skrbi in vojske se tudi delavčev duh rad dvigne v kraljestvo »bogatih« pesnikov, »sitih« slikarjev in »skromnih« peresnikov. In potrebno je, da se dvigne. Če ene ali druge stvari »priprosti« izobraženec ne ume; naj mu, česar ne ume, razloži njegova organizacija. Sem za to, da se uvedejo v delavskih organizacijah literarno umetniški razgovori, a tudi v izobraževalnih društvih, da se bodo »svobodno razgibale dobre sile in radostno!«

„Mir prihaja! Ne, mir ne prihaja!“

Ta glas gre danes po celi Evropi. A kaj rečemo: po Evropi, saj gre za mir ali za nadaljevanje vojske celemu svetu. Posebno v Združenih državah se živo zanimajo za mir in si ga, tako bi sodil človek, večina Američanov želi. Predvsem ga seveda, kakor povsod, žele najširše ljudske plasti. Veliki bogataši, tim bi bilo prav, da bi se večno vojskovali, ker jim vojska množi njih zaklade. A skrb, da se tudi plača, kar so poslali blaga Francozom, Angležem, Italijanov in Rusom, ta skrb vpliva tudi na ameriške denarne mogotce, da več ne hujskajo s tako silo na nadaljevanje vojske, kot so prej. Je že res, kakor je pisal neki ljubljanski dnevnik, da so Angleži zelo bogati, ampak če se zlato in šeki izpreminjajo le vedno in vedno v dim smodnika, dinamita, ekrazita in takih »človekoljubnih« naprav za uničenje drugače mislečih in organiziranih ljudi; pa končno tudi bogastvo izkopni. To je izvohal že tudi previdni Japonci »rumene opice« so jim rekli Rusi takrat, ko so se vojskovali

z njimi, ki je pobasal svoj v Londonu naloženi denar in ga poslal v Ameriko, ker se mu zdi, da ga tam ne bo izgubil.

Saj ste že gotovo čitali v dnevnikih, kaj so odgovorili naši sovražniki Wilsonu glede na mir, ki si ga žele. Ta odgovor je sicer tak, da če bi samo po besedah sklepali, bi morali nad mirom obupati. Toda le ne prezremo, da ni še posebno dolgo, ko nisi smel v nobeni vojskujočih se državah besede mir zapisati. Zapisati? Lahko si jo zapisal, tudi stavec ti jo je postavil, ampak cenzorji, ti hudi ljudje, so ti jo črtali, kakor da bi bili sporazumljeni prav v vseh vojskujočih se državah. Zdaj se sme o tem pisati. Beseda mir je pa zapeljiva, vabljliva, posebno v taki strašni vojski, ko mora celo bogati Anglež poslušati svara, naj več tako ne »žre«, kot je pred vojsko.

Sicer nas pa zanimajo hipno le mirovni predlogi sporazuma. Pred vojsko je sporazum izpeljaval obkolitev Nemčije. Ko se je pričela vojska, so rekli, uničiti hočemo Nemčijo kot velesilo. Le mimogrede so se takorekoč vojskovali tudi z Avstrijo, Bolgarijo in s Turčijo.

V zadnji svoji noti Wilsonu pa pravijo, da jim ne gre le zato, da stro pruski militarizem, da dobe Francozi zopet Alzacijo in Loreno in da dobi Belgija zopet svojo samostojnost, marveč zahtevajo v prvi vrsti, naj se uniči tudi sedanja Avstrija... Gospoda v sporazumu je zdaj pokazala svoje pravo lice, lice, ki smo ga sicer poznali že takrat, ko je posegla nekdanja naša zaveznica Italija v sedanjo svetovno vojsko. Takrat se je očitno reklo in pisalo, da je framonstvo poginilo Italijo v vojsko, četudi je bila pravzaprav večina zbornice »demokratske Italije« proti vojski. Framonstvo bide že od nekdaj ljut boj proti Habsburžanom, ker so katoličani. Tudi sedanjo vojsko hoče framonstvo poražiti za to, da če že ne uniči, saj oslabi moč katoliške habsburške dinastije. Katoliška javnost, tudi naša, te okolnosti zadnje čase prezira, a liki rdeča nit se v sedanji svetovni vojski vleče framonstvo sovraštvo proti naši državi spretno prikrito z raznimi mikavnimi in hipno vabljlivimi publicami. Katoliški Slovenci ne smemo prezreti, da vodi v sporazumu združene države, prikrito seveda, tako da

se na zunaj to niti ne vidi, tipični . . . br. sramasonskega velikega orienta, ki mu gre v prvi vrsti za boj proti katoličanstvu, a vse drugo mu je postranska reč.

Preosnova bolniškega zavarovanja.

S § 14. se je preosnovalo in izboljšalo bolniško zavarovanje. Pred vsem navedimo kratko nova določila, ki se bodo uveljavila že s 1. februarjem t. l. Vodstva naših delavskih organizacij nujno opozarjamo, naj pouče člane o novih predpisih bolniškega zavarovanja, ker je to silno potrebno. Kljub delu tolilik let pouk na tem polju še ni tako prodril, da bi vsak delavec vedel in znal, kaj mu po postavi in po pravici gre.

Kaj dobi zavarovani delavec.

Sedanje dnevne običajne mezde se odpravijo. Dopusčeno je bilo dozdej, da je znašala najvišja bolniška podpora na dan le 2 K 40 v. V bodoče bodo vsi zavarovanci uvrščeni v dvanajst razredov, kakor to kaže sledeča razpredelnica:

Delavni zaslužek.					
Plač. vrsta	Dnevno		tedensko		Najnižja bolniščina
1	do	0-75	do	4-50	36 h
2	nad	0-75	nad	4-50	60 "
3	"	1-25	"	7-50	90 "
4	"	1-75	"	10-50	120 "
5	"	2-25	"	13-50	150 "
6	"	2-75	"	16-50	180 "
7	"	3-25	"	19-50	210 "
8	"	3-75	"	22-50	240 "
9	"	4-50	"	27-50	300 "
10	"	5-50	"	33-50	360 "
11	"	6-50	"	39-50	420 "
12	"	nad 7-50	čez	45-50	500 "

Gospodarji so dolžni, da naznanijo bolniški blagajni potrebne podatke za uvrstitev v plačilne razrede.

Zavarovanci dobe kot dozdej tudi še naprej brezplačno zdravnika, zdravnika in druge pripomočke za zdravljenje, tudi pomoč pri porodih se mora preskrbeti brezplačno zavarovancem.

Kadar je bolnik tako bolan, da ne more delati, dobi bolniško podporo od tretjega dne bolezni dalje. Dela prosti dan se ne računa kot prvi ali zadnji dan bolezni. Bolniška podpora se podeljuje 26 tednov, dozdej 20 tednov.

Porodnice dobe denarno podporo v višini bolniške podpore, kolikor časa ne delajo in sicer do šestih tednov. (Dozdej štiri tedne.) Porodnice, ki doje same svoje otroke, dobe poleg tega podporo v višini polovične bolniške podpore doo 12. tedna po porodu.

Če zavarovaneec umrje dobe njegovi svojci, ki se pa morajo v pol leta prijaviti, tridesetkratni znesek povprečnega dnevnega zaslužka.

Povišati se smejo te podpore v sledečem obsegu:

1. Dnevna bolniška podpora se sme povišati v 1. plačilnem razredu do 60 v., v ostalih plačilnih razredih do 90 odstotkov spodnje mere dnevnega zaslužka, na ne nad 5 K 50 v.; pogrebni izdatki po šestdesetkratne višine bolniščine.

2. Zavarovancem, katerih dnevni zaslužek preseže 9 K dnevno (54 K tedensko), se lahko ustanovi posebni razred z dnevno bolniško podporo 6 K.

3. Izplačevanje bolniških podpor se lahko ali splošno ali pa zavarovancu z daljšim članstvom podaljša čez 26 tednov do enega leta.

4. Bolniška podpora se lahko ženskim zavarovankam, ki so v zadnjem stanju nosečnosti, in ki zato ne delajo, izplačuje gotovo dobo pred porodom, a največ štiri tedne.

5. Dojilne nagrade se razširijo lahko na 26 tednov.

6. Bolnikom ali porodnicam se z njih dovoljenjem dovoli izučeno strojniško osebje; porodnicam se lahko z njih pritrdilom podeli preskrba v porodnišnici ali v podobnem zavodu. V takih slučajih je dopustno, da se zaračunajo izdatki do polovice bolniške podpore.

7. V korist članom rodbine zavarovancev, ki žive z njimi v skupnem gospodinjstvu in ki niso sami podvrženi zavarovanju, se lahko uvede zavarovanje in sicer glede na prosto zdravniško preskrbo, zdravnika, potrebščine in porodniških podpor ženam zavarovancev.

Bolniške blagajne lahko ustanove posebne sklade z namenom, ki so v zvezi z bolniškim zavarovanjem posebno za boj proti jetiki, alkoholizmu, spolnim boleznim.

Prispevki ne smejo presegati $\frac{1}{10}$ povprečnega dnevnega zaslužka.

Druge nove določbe splošno niso tako važne.

Ta odredba se bo uveljavila v treh mesecih po njenih razglasitvi.

Pozdravljamo novo vladno odredbo najtoplejše na nevarnost, da nas proglase tisti, ki si domišljajo, da so zavzeli v zakup vse, kar tiče delavstva, izdajalcem delavskih koristi. Pozdravljamo ta korak zato, ker pomenja le, če tudi mali napredek na polju delavskega zavarovanja v Avstriji.

Pravi križevi pot hodi v naši državi delavsko zavarovanje. Delavstvo ima že skoraj v vseh kulturnih državah starostno zavarovanje, pri nas ga seveda ni, dasi so ga nam obetali že l. 1901. in če tudi so že leta 1904. predložili javnosti takozvani program, iz katerega je postal po dolgotrajnih pogajanjih in prerekovanjih l. 1908. zakonski načrt.

Toliko časa gre že za to reč, a na-

Skopuh.

H. Conscience.

VIII.

Kaet se je že tri dni nahajala na samostanskem dvoru. Ničesar ni videla, da bi mogla kaj slabega sklepati. Mislila je že, da se je nad Tisom varala. Skrben je bil za starega moža, tako usmiljeno je govoril o njemu, svojem dobrotniku, da je Kaet resno mislila, če le ni morebiti v njegovem srcu tudi nekaj lepih potez. Nič več ni mislila, da bi bil stric resno bolan. Tis je pustil zanj dvakrat na dan kuhati meso, pečenko in krompir, če more jesti take jedi, mora biti res še precej krepek in se mora dobro počutiti.

Motila se je. Če bi bila smela slediti hinavcu na njegovih temnih potih, kadar je trdil, da nosi jed stricu Janu, bi bila videla, da je nosil krepke jedi v svojo lastno sobo. Bolni starec je dobil le slabo hrano, ki se mu je gnjusila; najrajši je še jedel črni kruh, dasi ga ni okrepčal!

Vedno bolj nepotrpežljivo je zahteval druge hrane, čimbolj je čutil, da mu grozi smrt po lakoti. Tis mu je pa

znal tako dobro prigovarjati in se je tako malo oziral na njegove prošnje, da jih je končno opustil.

Ko je Kaet tretji dan nameravala zapustiti samostanski dvorec in iti domov, jo je Tis prosil, naj se zvečer še enkrat vrne! Stric Jan namreč želi tople kopelji; pogreti bo morala zato veliko vode. Miken je Kaet spravila spat, nato se je zopet vrnila v samostanski dvor. Tis ji je rekel, da stric ne mara več tople vode, a da naj le ostane v hiši in čuje. Strica namreč trese mrzlica. Ne ve se, če ne bo potrebno poklicati zdravnika in iz previdnosti morebiti celo župnika. Ni sicer stricu Janu veliko slabše, kot dozdej, a stari človek ne more veliko prenesti. Iz previdnosti želi, da ima koga pri rokah, če bi se položaj kljub vsakemu pričakovanju poslabšal.

Njegove besede Kaet niso popolnoma premotile. Zdelo se ji je, da je najbrže starček bolj bolan, kakor se ji je reklo. Sklenila je za to, da se ne bo več ozirala na Tisa, če bo šlo tako dalje in da bo župnika in župana nahujskala nanj, da morebiti izsledita kako zločinsko skrivnost.

Sama je sedela pri peči in premišljevala, kako bi najlažje oblastem naznanila, kako nepostavno se goljufa v samostanskem dvoru, da bi uropali Ceciliji njeno dedščino. Mislila je, da morebiti poizkusi župnik obiskati strica Jana in ga pregovoriti, naj bo pravičen s svojo nečakinjo Cecilijo. Medtem ko je tako premišljevala, se je pričela bati, da bi ne bilo mogoče jutri že prepozno. Kdo ve, kaj se tam zgoraj med Tisom in starčkom vse godi. Dvom in skrita bojazen sta jo vznemirjali. Od časa je poslušala, a ker ni ničesar čula in je bilo zgoraj vse tiho, se je zopet vrnila k ognjišču in je dalje mislila.

Polnoči. Iz stolpa se čuje, kako bje ura.

V bolnikovi sobi stoji priprosta svetilka, ki le slabo svetli. Sten ni mogoče natančno videti; le dej postelje in mize je v svetlobi. Starček leži na strani, obraz obrnjen proti mizi. Zdi se ti, da spi; a od časa do časa se mehanično odpre oči in jih zopet ravno tako brez čuta zapre. Obraz je bled; tenka, prozorna koža pokriva čelo; oči niso žive, steklene so; ustnice so brez vsake barve. Rdeča svetloba razsvetljuje kakor

prej ni prišla; obtičala je v raznih posvetovalnicah državnega zbora.

Nam bi bilo seveda veličko ljubši, če bi novo preosnovo bolniškega zavarovanja rešil državni zbor; ljubše bi nam bilo in odločno zahtevamo in se borimo in bomo zahtevali in se bomo borili še naprej za uvedbo socialnega zavarovanja. Povejmo pa kar odkrito: Če se tudi čisto nič ne ogrevamo za § 14., s katerim se po naši sodbi odreja stvar, ki bi se nikakor ne smele se ž njimi goji samovladarstvo vlade in činovništva, kar ni zdravo in ni, pa smo magari tudi zadovoljni, če tudi s § 14. izvedejo celo socialno zavarovanje. Saj lahko državni zbor izboljša, kar mu ni všeč, a to dobro bi bilo, da bi samogoltni kapitalisti in demagoški socialni demokratje cele nujne zadeve zopet desetletja ne zavlačevali, kot so jo zavlačevali dozdaj: prvi z ozirom na svoje blagajne, drugi z ozirom na »velevažne« njih govore, govorjene skozi okno v politične in ne v praktične namene tistih, ki jih zastopajo.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Državna ureditev prometa za slanino in surovo maslo. Državni prehranjevalni urad je izdal 14. januarja naredbu, ki ureja preskrbo surovega masla in slanine za splošnost. Temeljem števila molznih krav bo vsaka posamezna politična deželna oblast določila, koliko surovega masla mora dobaviti dežela za prehranjevalni urad. Pri tem se bo ozirati na to, da bo vsakemu pridelovalcu ostala potrebna množina za lastne domače potrebe, kakor tudi na to, da ne bo trpela dobava mleka. — Kar se tiče svinjske masti, bo moral vsak, kdor zakolje prešiča, bodisi za

zasebno rabo ali prodajo in tudi v služaju zasilnega zakola oddati gotovo množino slanine na razpolago za splošno prehrano. Ta določba velja tudi za nazaj in kdor je slanino že scvrl, bo moral oddati primerno množino raztopljenе masti. Nadaljne določbe glede monopolizacije slede.

Vojni davek v železniškem prometu. Izšla je cesarska naredba, s katero se uvaža na vseh avstrijskih železnicah vojni davek za tovorni in osebni promet. Davek na prevoz blaga znaša 15 odstotkov prevozne cene ter se vračuna neposredno v prevoznino. Davčna dolžnost velja tako za prevoz po vozaškem blagovnem ceniku. Za prevoz blaga iz inozemstva ali vanj, na Ogrsko, v Bosno in Hercegovino se zaračuna vojni davek le za tisti kos proge, ki teče po avstrijskih tleh. Podobne določbe — posebno glede manjših zveznih prog — izidejo potom naredb. Vladi je pridržana pravica, da v nekaterih redkih posameznih slučajih — prevoz lastnega železniškega blaga, prevoz po zasebnih železnicah — dovoli davčno prostost. — V osebnem prometu se zviša vojni davek na vozne listke od 12 na 20 odstotkov, v prometu z Ogrsko, Bosno in Hercegovino, kjer ostane pri voznih listkih slejkoprej v veljavi dve odstotni kolek, se pa zviša davek od 10 na 18 odstotkov, na lokalnih železnicah od 6 na 10 in na malih železnicah od 3 na 5 odstotkov. Dosedanje oprostitve po vojaškem ceniku odpadejo. Razen vojnega davka na korist države se pa zvišajo tudi cene za tovorni in osebni promet, da morejo železnice nadomestiti obrabljeni material in pokriti vsestransko večje stroške. In sicer se zvišajo cene v tovornem in zasebnem prometu tako, da bo znašalo celokupno zvišanje z vojnim davkom vred 30 odstotkov dosedanje cene. Davek in zvišane cene stopijo splošno v veljavo

s 1. februarjem t. l., a v psameznih slučajih sme vlada dovoliti kratko prekorajenje tega roka. Ta obtežitev prometa pa je izrečno le začasna vojna odredba in je za enkrat določena na tri leta (do 31. januarja 1920). Dohodki novega prometnega davka so proračunani na letnih 300 milijonov kron.

Vrednost denarja v in po prejšnjih vojskah.

Pred avstrijsko-italijansko vojsko l. 1859. so bili na Dunaju 20 frankovski novci vredni 16'16, ko se je sklenil mir 23'70, pet let potem, ko se je sklenil mir, pa 18'48.

V avstrijsko-pruski vojski l. 1866. je bil na Dunaju vreden 20 frankovski denar 17'08, ko se je sklenil mir 22'24, pet let po sklenjenem miru pa 19'70.

V nemško-francoski vojski l. 1870-1871 je bil pred vojsko vreden francoski denar na Dunaju 48'25, ko se je pa sklenil mir 40'—, pet let po sklenjenem miru pa 45'55.

V rusko-turški vojski l. 1878. je bil vreden pred vojsko v Berlinu ruski rubelj 200'75, ko se je sklenil mir, 194'20, pet let po sklenjenem miru pa 211'70.

× × ×

Vrednost denarja in vrednost me-
nic izražata razdelitev moči v medna-
rodnem trgovskem prometu. Izvoz je
močno padel; potreščine moramo do-
bivati iz inozemstva; inozemstvu se
morajo vračati obresti in glavica. V
nobeni prejšnjih vojsk ni bil položaj
tako poojstren, kot zdaj, ko je ves go-
spodarski svet nam tako dolgo časa
zaprt. Naše notranje vrednosti denar-
ja ne tiče, kako zunaj cenijo naš de-
nar. Potem ko se bo sklenil mir, se bo-
do morale pač plačati v inozemstvo za

v grobnici blede, mrliču podobna nje-
gova lica.

Na stolu poleg mize sedi Tis. Čuti je nameraval pri bolniku, a premagal ga je spanec. Tudi njegov obraz je razsvetljen. Zdaj ko ga je spanec popolnoma pomiril, le še njegova hudobna duša dela; to kaže zaničljiv njegov smeh. Celu ustnice se mu od časa do časa premikajo. Včasih se mu nagubi čelo: demoni jeze in zavisti mu pačijo poteze lica. Sanja.

Bolnik je zopet odprl oči. S strahom gleda popačeni Tisov obraz. Zave se. Gleda po sobi; prestrašen ostane njegov pogled na Tisu, ki v spanju škripa z zobmi in izgleda tako divje in moreče, da starček prestrašen stisne oči, a nekaj drugega ga prisili, da prične zopet gledati.

Tis prične v sanjah govoriti. Njegov obraz se skremži, smehlja se, vesel je. Res govori z zaprtimi očmi. Ne sliši se vse, kar govori. Večkrat mu postaja glas slabjši. Ustnice se mu premikajo, ne da bi govorile. Poslušajmo ga! V pretrganih stavkih govori: »Sto tisoč goldinarjev... stari plesnjivec...

veliko Vam dam, veliko! Jutri bo mrtev... Proč z mesom, sicer bo zopet okrevale... Vodo, kruh... Noče umreti... lakota mu pomagaj... oporoko imam... Potrpeljenje, bo šel, bo šel, stoka... umrl je!... O, ves njegov denar je moj!«

Starček presunljivo zakriči.

Tis se prebudi, hitro poskoči kvišku, drgne si oči in stami začuden v starčka, ki kliče z vso silo na pomoč.

Ko se je Tis prepričal, da se mu ni od zunaj nič bati, si je bil kmalu na jasnem, zakaj da je bolnik v strahu. V sanjah je moral govoriti in izdati svoje najskritejše misli. Pustil je, da je starček kričal, dokler se ni tako utrudil, da je utihnil. Grdo in porogljivo je gledal nanj z nad prsi prekrižanima rokama.

»No, stric Jan,« je nato vprašal, »koliko časa bo še to trajalo? Le upijte in kričite; ničesar ne pomaga, nihče Vas ne sliši.«

Starčka je pogled nanj še bolj preplašil. Iznova je obupno klical pomoči. Smrtni strah je podvojil njegove moči. Kričal je precej krepko in glasno.

»Tiho!« je zaklical Tis in molil

starču pet pred obraz in mu grozil, da ga bo tepel; »tiho, če ne Vam s silo zaprem ust!«

Ko je nato stric Jan utihnil, je šele Tis odtegnil svojo pest.

»Še enkrat Vas bom poslušal!« je divje rekel.

Starček je en trenutek utihnil, da si oddahne; prsi so se mu dvigale; a Tisa je nevoljno gledal.

Ta ga je porogljivo vprašal: »Bom li že izvedel, kakšna osa Vas je pičila? Gotovo sem sanjal? Ali ste neumni, da zato tako kričite? Boljše bi bilo, da zaspate. Nekaj ur počitka Vam bo več koristilo, kakor te trapaste Vaše muhe.«

Starčkova jeza je zopet vzplamtela. »Kača!« je zaklical, trpiš, da umiram na lakoti kot pes? Predolgo ti živim, zato me hočeš s kruhom in z vodo počasi usmrtiti? Moj denar hočeš, zato naj umrem, morilec!«

Tis je začuden gledal zdivjanega starca. Tresel se je, ker so bili njegovi načrti in najskrivnejše misli popolnoma odkrite.

surovine velike vsote, a tuji kapital bo zaupajoč na našo narodno moč in finančno zanesljivost zopet kmalu pričel prihajati v deželo.

Ker bo inozemski denar drag, se bo varčevalo in omejevalo doma. Druge menice v inozemstvu bodo povzročile, da se bodo doma izdelovale reči, ki so se prej uvažale iz inozemstva. V inozemstvu nimamo preveč dolgov: nekaj sto milijonov kron. Zato je upati, da se bo po vojski tudi vrednost denarja vzravnala, kakor se je v prejšnjih vojskah.

Strupe prehlajenja imenuje znanost doslej še ne natančneje poznanih zbujačev revmatičnih bolečin. Odstranjenje revmatičnih bolečin bo zato rešitvijo v zatrtju teh »strupov prehlajenja« in se nam to posreči najbolje, ako boleča mesta prav živahno drgnemo in masiramo s Fellerjevim poživljajočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elza-fluid«. Masira naj se z »Elza-fluidom« tako dolgo, da se vsa tekočina na roki popolnoma posuši, pa se bo na bolečih mestih pojavil živahnejši obtok krvi in s tem popuščanje bolečin. Premnogi zdravniki priporočajo za take masaže Fellerjev fluid in ga je resnično smatrati za najpriljubljenejšo vdrgnilno sredstvo. Obenem je pa najcenejše, zakaj steklenica stane samo 42 vin. Seveda ni moči manj nego 12 steklenic pošiljati po pošti in te stanejo franco 6 K. 48 steklenic 20 K. Predvojne cene. Naroča se edino pristne pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 264 (Hrvatsko), kjer se tudi lahko obenem naroče Fellerjeve voljno odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko »Elza-kroglice«, 6 škatlic za 4 K 40 vin. franko. Te kroglice imajo prednost vedne zanesljivosti in priljubljenosti pri starih in mladih, če so jih poskusili. (i)

Vojni dobički industrije.

Štirje plavži so izkazali l. 1915. 19, l. 1916. 31; štiri tekstilne tvornice so izkazale l. 1915. 2'2, l. 1916. 12'3; štiri tvornice sladkorja so izkazale l. 1915. 3'8, l. 1916. 5'8 milijonov kron dobička. 23 industrijskih družb je imelo leta 1915. popirjev v vrednosti 86 milijonov K, leta 1916. pa za 161 milijonov kron. Razkošna vila je stala l. 1915. povprečno 540.000, l. 1916. pa 720.000 kron. Karat briljant je bil l. 1915. vreden 1200, l. 1916. pa 2000 kron.

Bilance akcijskih družb izkazujejo le del čistega dobička. Znatne vsote so skrite v odpisih zalog in naložb, v manjši cenitvi naprav in vrednostnih popirjev, v javnih in v skritih rezervah. Več manjših podjetij je v enem letu večkrat toliko zaslužilo, kolikor imajo osnovne glavnice. Višina vojnih dobav je ostala doma.

Kako vplivajo bolezni na značaj?

Zdravniško dušeslovje nas uči, da bolezni ljudi popolnoma izpremenijo. Jeznoriti ljudje se po boleznih mnogokrat izpremenijo v krotka jagnjeta, dobrušne ljudi izpremeni bolezen večkrat v hude ljudi. Ljudje, ki bolehalo na pljučih, so lahkoživi, želodčne bolezni povzročajo otožnost, pri starih povzroči poapnenje žil sitnost. Dr. Kneuser nam opisuje, kako je v XIV. stoletju vplivala črna smrt, kuga na Evropo. Tudi v sedanji svetovni vojski

smo imeli nalezljive bolezni, a veda in red sta jih premagali. Kugo XIV. stoletja pa opisuje Kreuser tako-le:

Ko je pričela bolezen razsajati, so se srca zaprla ljubezni do bližnjega. Vse je bežalo od bolnika, ker se je vsak hotel rešiti. Zapirali so se v hiše, jedli in pili drage reči in se zabavali. Ponoči in podnevi so hodili iz gostilne v gostilno, češ da je tako življenje najboljše sredstvo proti kugi.

Niti najožjim sorodnikom niso hoteli svojci streči, prepuščali so jih poslom. Le za silo so mrliča pokopavali. Žalovali za rajniki niso.

Prebivalci celih mest v Franciji so se udajali zabavi, v prvi vrsti plesu. Drugod so prirejali pojedine. Še bolj so rajali, ko je bolezen prenehala. Tatvine in ropi so bili na dnevnem redu. Delati ni nihče hotel. V Italiji so pričeli celo s sužnji kupčevati.

Nasproti tem hudim blodnjam našletimo seveda tudi na zglede velikodušne krščanske ljubezni. Posebno redovniki so se odlikovali. V prvi vrsti hvalijo frančiškane. Na tisoče jih je umrlo, a prihajali so vedno novi. Tudi redovnice so si v tistih hudih časih pridobile veliko zaslug, ki jim jih niti najzagrizenejši svobodomesleci ne morejo odreči.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

NESREČA

da izgubiš z izpadanjem in redko rastjo las najlepši, najplemenitejši naravni kras, in izgledaš vsled tega neznamenit in postaren, zadene le onega, ki ne neguje svojih las. Zato svetujemo v doseg bujne rasti las **Fellerjevo** slovit, pristno **Tannochina pomado za lase z zn. »Elza«**. Tisoči hvalijo njen dobri učinek proti naglavnim luskinam in izpadanju las. Ista stori puste lase bujne, voljne, dá lasem svet in obnovi prvotno bojo ter prezgodnjo osivelost prepreči. Predvojne cene: 1 lonček št. I. 1 K 60 vin., št. II. (močnejša vrsta) 3 K. — Za nego brk priporočamo Fellerjevo mazilo za brke; 1 lonček 50 vin. Le pristno se dobi pri lekarnarju **E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 264** (Hrvatsko).

Najboljša in najcenejša zabava v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloge manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Izboren

nadomestek za pravo jedilno olje

za vsakovrstne salate si vsakateri lahko sam pripravi brez vseh dodatkov in nadaljnjih stroškov, če kupi zavitek

islandskega Caraghee mahu

ki velja za napravo enega litra tacega olja
K 1.—
prvovrstni garantirano izbrani za 1 liter
olja K 1-30
" " " " 2 litra
" " " " olja K 2-40.

Navodilo za napravo je pridejano vsakemu zavitku. — Če pripravljen, tekoč nadomestek olja za takojšnjo uporabo velja liter K 2.—; steklenico je treba prinesiti seboj. Po pošti se tekoči nadomestek ne razpošilja.

Dobi se pri M. Špenko, prodaja moke in islandskega Caraghee-mahu v Ljubljani, Kopitarjeva ulica, Jurij Marenče, trgovec v Ljubljani Dolenjska cesta. — Poštna naročila in denarne pošiljke naj se pošiljajo na:

Ivan Dežman, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6.

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo ,Našo Moč'.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinjših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**